

- **визначено**, що моніторинг для оцінювання розвитку в учнів комунікативної компетентності як ключової є багатоскладовою системою, яка визначається системою педагогічних цілей;
- **аргументовано**, що цільовий компонент моніторингу охоплює завдання діагностики в учнів усіх її складників: когнітивного, поведінкового, емоційного й мотиваційно-ціннісного;
- **визначено** чинники, які впливають на формування в учнів комунікативної компетентності й підлягають аналізу під час моніторингу;
- **з'ясовано**, що критерії та форми оцінювання ключових компетентностей учнів не задекларовано в жодному з державних освітніх документів;
- **з'ясовано**, що роль і значення моніторингових досліджень якості освіти, зокрема шкільної освіти, які постійно здійснюються міжнародними організаціями, а також різноманітними національними агенціями, постійно зростають;
- **здійснено аналіз** порівняльних досліджень якості загальної середньої освіти та **з'ясовано** їх моделі;
- **показано**, що контрольно-рефлексивний, корекційний і прогностувальний компоненти моніторингу ключових компетентностей мають базуватися на результатах комплексного дослідження з використанням тестових технологій, методів когнітивних карт, семантичного диференціалу, багатовимірного шкалювання тощо.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СИСТЕМ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Ю. О. Жук, к. пед. н.

В результаті аналізу можливостей застосування методів моделювання моніторингових систем оцінювання якості освіти на основі тестових технологій *визначено*, що моніторинг, у загальному розумінні, можна представити як дискретну або неперервну послідовність ситуацій вимірювання визначених параметрів (характеристик) об'єктів оцінювання. Основна цільова функція моделювання моніторингової системи оцінювання якості освіти полягає у визначенні з допомогою такої системи кількісних характеристик

стану розвитку суб'єкту навчання на підставі встановлених стандартів. Процес періодичного контролю й оцінювання (виміру) результату навчання (рівня навчальних досягнень, компетенцій тощо) це, по суті, спостереження та інтерпретація внутрішньої особистісної інформації, яка отримала деякий зовнішній вигляд, зокрема як множина відповідей на тестові завдання.

На підставі вивчення світового досвіду дослідження педагогічних і освітніх систем *показано*, що ці системи належать до складних систем, моделювання яких базується на функціональних підходах до нього. Метод функціонального моделювання широко поширений для вивчення цілісності, аналізу взаємозв'язків, взаємовідносин між об'єктами і їх середовищами, орієнтується не тільки на об'єкт, який представлений в моделі у формі відображення, але й на особливості середовища. Загальне завдання функціонального моделювання моніторингової системи полягає в тому, щоб виявити характер залежності вихідних характеристик об'єкта від стану інформації на його вході. *Встановлено*, що саме такий метод моделювання придатний при використанні тестових технологій. Предметом моделювання моніторингових систем оцінювання якості освіти виступає система «об'єкт – середовище», яка відображається через систему стандартизованих вимірників.

В результаті дослідження можливостей використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій для створення моніторингових систем оцінювання якості освіти *показано*, що з метою реалізації зазначеної системи моніторингу до складу комп'ютерно орієнтованих навчальних середовищ мають входити засоби контролю та оцінювання, через які здійснюється зворотній зв'язок між учасниками навчального процесу. Специфіка зворотних зв'язків (вихід-вхід) у системі засобів контролю і оцінювання полягає в тому, що вони повинні виводити систему з рівноваги, тобто виступати як стимул для переходу цієї системи на якісно новий рівень.

Виходячи з парадигми особистісно орієнтованої системи освіти, ефективність процесу оцінювання якості освіти засобами моніторингової системи визначається нами як міра ймовірності досягнення освітніх цілей, що визначені для кожного учасника процесу. Методи обчислення показників ефективності можна звести до алгоритмів деяких моделей ефективності, які визнача-

ються натурним (педагогічним, психологічним, соціологічним) експериментом, зокрема з використанням можливостей застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Т. О. Лукіна, д. н. з держ. упр.

Моніторинг якості освіти як інструмент вивчення стану і проблем у сфері освіти вже майже сто років успішно використовується як для удосконалення освітнього процесу на всіх етапах його реалізації, так і для здійснення ефективної освітньої політики та результативного управління освітніми системами. З'ясовано, що роль і значення моніторингових досліджень якості освіти, зокрема шкільної освіти, які постійно здійснюються міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО (Всесвітня доповідь про моніторинг Освіти для всіх, 2000 – 2015 роки), Світовий банк, ОЕСР, Європейська комісія з освіти і науки, IEA, а також різноманітними національними агенціями, постійно зростають.

Ключовим поняттям у цій діяльності виступає якість освіти. Виявлено, що під впливом суспільних процесів, цілей і завдань, які постають перед системою освіти, відбувається еволюція уявлень про сутність якості освіти, зокрема загальної середньої. Якість освіти розглядається як основа для подальшого успішного життя людини у громадянському суспільстві. Саме тому оцінювання якості шкільної освіти спрямоване на виявлення міри особистісного розвитку дитини, сформованості у неї поваги до прав і основних свобод людини, розвитку поваги до країни та її національних цінностей, підготовленості дитини до свідомого відповідального життя у вільному суспільстві, сформованості екологічної культури. Вихідним етапом у побудові критеріальної основи моніторингу якості освіти є оцінка доступності освіти для дитини з точки зору територіальної віддаленості навчального закладу і фізичної доступності послуг для людей з особливими потребами, дотримання гендерної рівності, наявності кваліфікованих вчителів і навчальних матеріалів (Understanding education quality / EFA Global Monitoring Report, 2005). Концепт євро-